List 29. **NOVICE** Tečaj XXX.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po cel poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 17. julija 1872.

Obseg: Razglas živinorejcem na Kranjskem. — Določbe o premijah za konje. — O letošnjem svilodnem pridelku. — K lovu belih metuljev. — Poročilo o XXV. skupščini Matičinega odbora 9. julija 1872. — Matična tiskarnica in pa razprave o njej v odborovi seji 6. julija. — Ozir po domovini. (Konec.) — Dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Razglas živinorejcem na Kranjskem.

Iz državne subvencije za povzdigo reje goveje živine se bodo tudi letos kupili biki Miricodolskega, Marijedvorskega, Pincgavskega in Belanskega plemena in se potem dali posestnikom na deželo pod pogoji, kakor so bili že 30. januarija leta 1869. določeni.

Ravno tako se bodo za povzdigo ovčjereje kupili ovni in ovce Jezerskega in Trbiškega plemena in dali ovčerejcem pod pogoji 26. decembra leta 1869. oklicanimi.

To se daje županstvom in posamesnim posestnikom na Gorenskem, Dolenskem in Notranjskem zato na znanje, da tisti, ki želijo pod imenovanimi pogoji juncev in ovac za pleme v svoji okolici dobiti, se pismeno oglasijo pri podpisanem odboru zadnji čas do konca prihodnjega meseca.

Prošniki za junca naj v svoji prošnji dokažejo, da je v njihovem okraji veliko reje goveje živine, — ali je živina velika, srednja ali majhna, in kakošne barve, da se junec pravega plemena določi za vsak kraj. Opomni se zato, da Miricodolska goveda so siva, Marijedvorska rumenkasta, Pincgavska in Belanska rdeča z belimi lisami.

Prošniki za ovne in ovce pa naj povedó: ali ravnajo že ovčjo rejo, — koliko drobnice navadno čez zimo imajo in ali je veliko ovác v njihovem okraji.

Kdor je že kterikrat prosil za to ali uno, pa dozdaj nič še dobil, utegne svojo prošnjo ponoviti. Vsakdo pa mora svojo prošnjo pismeno potrditi dati po predstojniku podružnice kmetijske svojega okraja in po svojem županstvu.

Glavni odbor c. k. družbe kmetijske
v Ljubljani 15. julija 1872.

Določbe o premijah za konje.

Po razpisu c. kr. ministerstva za poljedelstvo se imajo letos pa tudi vprihodnje, premije po sledečih določbah deliti.

Premije iz državne blagajnice se bodo delile:
kobilam z žebetom;
žebicam;
žebičkom in
žebcem.

Kar se tiče kobil z žebetom, veljajo sledeče določbe:

1. Kobilam z žebetom se dadó premije od njenega 5. leta naprej tako dolgo, dokler so krepke, zdrave in dobro rejene, dokler imajo na sebi lastnosti dobrih kobil plemenic in storijo lepo žebe, ki še sesa ali pa je že odstavljeno. — Le kobilam z žebetom, ki so teškega (noriškega, pincgavskega) plemena se utegnejo tudi že v 4. letu premije dati.

2. Premija se sme dati le takrat, če je a) žebe od cesarskega ali pa od necesarskega pa licenciranega žebca, ali od žebca, tistemu gospodarju lastnega, čegar je dotična kobila. Da pa je žebe res od cesarskega ali pa od druzega necesarskega pa licenciranega žebca, to se mora dokazati z brejilnim listom, in b) če se prinese od županstva narejeno in od cesarske politične gosposke potrjeno spričevalo, da je kobila že, predno je žebe storila, lastnina bila tega gospodarja, ki za premijo prosi.

3. Zato, da je kobila v prejšnjih letih že dobila enkrat ali večkrat premijo, ona ni izključena, da ne bi smela za naprej več premij dobivati.

Kar se tiče žebic, smejo premijo dobiti:

1. žebice, to je, 3 do 4letne žebice, smejo le takrat: a) če so vbrejene od cesarskega ali druzega licenciranega žebca ali od žebca, ki je lasten gospodarju žebice; to se mora, kakor pri kobilah z žebetom, v prvih dveh primerljejih, dokazati z brejilnim listom; b) če je žebica najmanj eno leto že v posesti tistega, ki za premijo prosi, in če se to dokaže po spričevalu županstva, ktero je potrjeno od politične gosposke.

2. Žebice, ktere so kakor take enkrat premijo dobile, smejo prihodnjič premijo dobiti samo kot kobile z žebetom, če imajo lepo žebe, ki še sesá ali je že odstavljeno.

Kar se tiče žebičkov, smejo premijo dobiti:

1. Eno- in dveletni žebički, naj so od cesarskih ali licenciranih druzih žebcev ali od žebcev tistemu gospodarju lastnih čegar so žebički, če so dobro izrejeni in kažejo, da bodo enkrat dobri žebci plemenjaki. Da so ti žebički od cesarskega ali od licenciranega druzega žebca, to se mora dokazati z brejilnim listom.

2. Žebički, ki so kot enoletni premirani bili, utegnejo tudi še drugo leto kot dvoletni premijo dobiti.

3. Žebički taki, kteri so premirani bili kot dvoletni in se prihodnje leto zopet k premiranju pripeljejo, se utegnejo zdaj, ako imajo izvrstne lastnosti, ali od vlade kupiti za deželne žebce plemenjake, ali pa dobijo iz cesarske blagajnice denarno podporščino, če se jim dá za prihodnje leto licencija za spuščanje.

Kar se tiče žebcev, smejo premijo dobiti:

1. Licencirani domači žebci, ki so dobro rejeni, zdravi in krepki, in na sebi imajo lastnosti dobrega žebca plemenjaka sploh, še posebno pa dobre lastnosti za tisto pleme, ktero se izrejuje v dotičnem kraji.

2. Lastniki takih žebcev, ki za premijo prosijo, morajo komisiji predložiti na tanko po predpisu pisani zapisnik, iz kterega je razvidno, kako se je spuščal žebec.

3. Žebec, ki je enkrat že premijo dobil, ni izključen, da ne bi smel prihodnje leto zopet premije prositi.

4. Premije pa ne dobi žebec tak, ki se je od države dal kakemu gospodarju proti podporščini, pa tudi taki žebci plemenjaki ne, ki so že dobili od države podporščino (subvencijo). (Kon. prih.)

O letošnjem svilodnem pridelku.

Iz Ljubljane.

Večletna nehvaležna reja sviloprejk je veliko starih svilorejcev oplašila, da so jo močno zanemarili ali celó opustili.

Tako se je tudi meni godilo, vzlasti ko so mi lani sviloprejke iz priporočanega izvirnega celičnega semena izrejene za tragljivostjo (zaspanostjo), namesti se zapredati, poginile, da-si ravno se je reja natančno po Haberlandovem navodu izvrševala.

Letos smo jih navadno — brez ozira na gorkomer — ravnali, ko so se vdrugo prespale, in dobro so se ponesle, da-siravno vreme ni bilo kaj ugodno. Navadna gorkota je bila 14 do 16 stopinj. V 40 dneh je bilo vse delo končano. Dr. Jož. Orel.

K lovu belih metuljev.

Iz Roba 10. julija.

Ker je za letošnjo spomladansko dôbo lov belih metuljev končan, naj po „Novicah“ naznanim, da se je tudi našim šolskim otrokom precej spomladi naročilo, naj pridno metuljevo zalego po drevji obirajo. Tudi mi so nosili drugo polovico meseca majnika metuljeve mešičke, do sedaj pa metulje — v šolo. Mešičkov nismo šteli, vendar pa metulje, kterih je šolska mladež, akoravno jih tudi ni bilo veliko, vendar 32.000 nalovila, ter tako lepo število požrešnih gosenic pokončala. Obljubil sem otrokom za te metulje pri konecletni očitni preskušnji vsakemu nekoliko soldov dati, da bodo bolj veseli, ker ni druzih premij.

Avg. Adamič, učitelj.

Znanstvene stvari.

Poročilo
o XXV. skupščini Matičinega odbora
9. julija 1872.

Skoro pično ob 6. uri popoldne se v Matičnih sobah snide 23 odbornikov, in sicer 20 ljubljanskih (gg. dr. J. Bleiweis, dr. Costa, L. Jeran, Fr. Kandrnal, P. Kozler, A. Lésar, J. Marn, M. Pleteršnik, dr. J. Pogačar, A. Praprotnik, dr. R. Razlag, Fr. Ks. Souvan, J. Šolar, Iv. Tušek, Iv. Vavrů, Iv. Vilhar, dr. Vončina, dr. Vošnjak, dr. Zupanec in M. Žakelj) in pa 3 vnanji (gg. grof Barbo, Bož. Raić in Dav. Trstenjak) in jamejo se potem, ko je g. predsednik dr. Costa pozdravil odbornike zlasti vnanje, obravnavati stvarí dnevnega reda.

1. Zapisnik XXIV. odborove skupščine se potrdi.

2. Tajnik (prof. Lésar) o važnejših stvaréh poroča to-le:

„Slavni odbor! Od XXIV. skupščine se je zdatno pomnožil imenik Matičnih udov, zlasti se je, kar je sl. Rojanska čitalnica prevzela poverjeništvo, mnogo novih udov oglasilo v Trstu.

Pridobila je Matica 4 ustanovnike; ti so: g. Vales Marko, ki je izmed letnikov pristopil med ustanovnike, in knjižnici učiteljski v Kozjem in v Brežicah, kterima je bil odbor lani podaril doslé izdane knjige, in Josip vitez Žvegel, general-konsul v Carigradu. Vrh teh se hoče Matici pridružiti še 99 novih letnikov. Naj slavni zbor vse sprejame! (Odbor pritrdi.) S temi ravno sprejetimi novimi udi je številka glavne knjige poskočila na 2287. Matica je pa tudi nekoliko udov zgubila. Izmed njih, ki jih je pokosila njena kosa, imenujem le nektere, in sicer: Jož. Blaznika, Ant. Čepona, Rajm. Melcerja, dr. Mat. Preloga in Ant. Volfa, ki so bili ustanovniki, in letnika Blaža Potočnika. — Sveti jim večna luč!

26. junija t. l. je Matici od Matice v Novem Sadu došel dopis od 3. junija t. l., ki ga tajnik od besede do besede prebere, v kterem omenjena Matica „na sastanak i dogovor u Osek na dan 3. (15.) avgusta o. G.“ vabi Matico našo.

Naj sl. odbor o tem dopisu izreče svoje mnenje. (O tej stvari se je mnogo govorilo; nekteri odborniki so svetovali, naj se Matica udeleži tega shoda po svojem poslancu; nekteri so bili zoper udeležitev, in obveljal je nasvet: „naj se srbski Matici odgovorí, da se naša Matica ne more udeležiti tega shoda“.)

Gospá Lujiza Tomanova je Matici rokopis ranjcega g. dr. Lovro Tomana, in sicer njegove še nenatisnjene pesmi, izročila s pristavkom, da jih prepustí zastonj in s prošnjo, da se, ako jih Matica sprejame in dá na svetlo, 100–200 odtiskov natisne na lepši papir in pesmim pridene pesnikov životopis. V ta namen hoče gospá nekoliko z denarji pripomoči ter s sestrami Tomanovimi izročiti nekoliko podatkov za življenjepis. Po dovršenem natisu ima se rokopis vrniti gospé Lujizi Tomanovi. — Odsek za izdavanje knjig zbran 25. maja je sklenil, ta rokopis izročiti odseku treh odbornikov, da izrekó svojo razsodbo; v ta odsek je izvolil g. J. Marna, g. Pleteršnika in g. Praprotnika.

Okrajno šolsko svetovalstvo Goriške okolice je prosilo nekoliko odtiskov knjige „štirje letni časi“;

Rojanska čitalnica pa za vse doslé izdane knjige. Vstreglo se je obema prošnjama.

Ljutomerska čitalnica Matici hvalo izreka za podarjene jej knjige, ravno tako Rojanska čitalnica, ktera pa vrh tega tudi naznanja, da hoče za Trst in njegovo okolico prevzeti poverjeništvo ter marljivo delati na to, da Matici pridobí mnogo udov. Njen dosedanji trud kaže dober vspeh.

Včeraj pa nam je došla prošnja za Matične knjige od Senožeške čitalnice, kteri se je tudi že vstreglo in darovalo knjig za 10 gold.

Toda ne samo dajala, ampak tudi prejela je Matica nekoliko darov.

Gosp. Peter Kozler jej je 15. marcija 100 odtiskov svojega zemljovida „slovenskih dežel“ najnovejšega izdanja od 1871. l. podaril v ta namen, da ga vrh Matičnih knjig dá šolskim in občinskim knjižicam, ki odslé pristopijo k Matici.

28. aprila smo mil. knezoškofoma Krškemu in Lavantinskemu „Schoedlerjeve knjige prirode“ doslé izdane 3 snopiče, „Pokornijevo rastlinstvo“ s podobami, „Koseskijeva dela“ in „Letopis“ za 1871. leta poslali s prošnjo, naj bi blagovolila omenjene knjige sprejeti v svoji knjižnici ter pospeševati blagi namen slovenske Matice. — Prečastiti knjez in škof Krški — dr. Valentin Wiery — so zahvalo izrekli za poslane jim knjige ter svoji zahvali pridjali 20 gold. v dar. — Od preč. knezoškofa Lavantinskega še nismo prejeli odgovora.

Imperatorska universiteta v Varšavi Matici pošilja svoja „izvestja“; zato nasvetujem: „naj Matica z ime-

novano universiteto stopi v djansko zvezo književne vzajemnosti ter njeni knjižnici pošilja svoje knjige. (Odbor soglasno pritrdi.)

Tretji snopič slovenskega atlanta (Afrika, Avstralija in evropska Rusija) je došel in se razposlal ljubljanskim udom; — vnanjim jame razpošiljati se s knjigama „rastlinstvo“ in „živalstvo“, ki ste tudi že dovršeni, a do danes ne še došli v Ljubljano.

Ozir ravno omenjenih knjig naj sl. odbor sprejame vest, da smo po 1 odtisek vsake knjige 26. junija predložili c. kr. deželnemu šolskemu svetu kranjskemu ter prosili, naj bi blagovolil tudi ta natis imenovanih knjig vis. c. kr. ministerstvu za uk priporočiti, da ju postavi med iste knjige, ki se smejo rabiti v nižih razredih gimnazij, realnih gimnazij in realk s slovenskim učnim jezikom“. —

Po prebranem tem poročilu predsednik vpraša, ali želí kdo kaj opomniti o tem poročilu? Nikdo se ne oglasi.

Na to gosp. prof. J. Marn izročí prvi spis o „slovanskem narodopisu“ — slovanstvo — ter svojo in prof. Vavrů-a razsodbo o njem z nasvetom, naj se pošlje g. prof. Majciger-ju, in knjiga ne začne tiskati, dokler ne dojdejo vsi spisi prvega dela. (Odbor soglasno pritrdi.) Gosp. Lésar iz pisateljevega odpisa od 6. t. m. objavi, da je g. Raiću prevzemšemu spis o „Bolgarih“ koj po sprejeti listnici spisal, a ne še prejel odgovora, sicer pa da nikakor ne dvomi, da g. pisatelj dela na prevzetem predmetu. — Gosp. prof. Šuman pa, ki je prevzel „Slovence“, do sedaj še ni mogel dovršiti spisa, da obeta do konca meseca dognati ga.

3. O 3. točki: „naj se Matica udeleží vsesvetne dunajske razstave 1873. l. — najprej g. dr. Costa objavi povabilo deželne razstavne komisije, potem da se je odsek za izdavanje knjig razgovarjal o tej stvari in sklenil, odboru priporočati, da se omenjene razstave s svojimi knjigami udeleží Matica, kteri se hoče tudi g. P. Kozler pridružiti z vsemi natisi svojega zemljovida „slovenske dežele“. Po tem razgovoru je Matica že sicer naznanila komisiji svoje udeleštvo, ker je zadnji obrok za taka oglasila stavljen do 3. julija, to oglasilo — pravi — pa nikakor še ne veže, ampak se še lahko prekliče, ako odbor danes drugače sklene.

Razprave o tem predmetu se vdeležujejo: gosp. Trstenjak, rekoč, da se Matica ne more s čem ponašati, ker smo reveži; gosp. Raić rekoč: nikar ne pošiljajmo knjig, ker bodo razsojevalci tujci, ki ne znajo slovenskega jezika, zato si ne pridobimo časti, rajši toraj domá ostanimo. Za vdeležbo pa govorijo: gg. dr. Bleiweis, dr. Pogačar, Pleteršnik, Lésar, Šolar, Marn, in sicer v tem smislu, da se ne gleda, koliko se pošlje, ampak kaj; — da tujci ne bodo presojevalci knjig slovenskih, ampak taki, ki znajo slovenski, in da se Matici ni treba bati nečasti, ker je za čas svojega obstoja že dala mnogo knjig slovstvene vrednosti na svetlo. (Odbor s 16 glasovi pritrdi odsekovemu predlogu.) (Dal. prih.)

Matična tiskarnica in pa razprava o njej
v odborovi seji 9. julija.

Felix, qui potuit rerum cognoscere causas (Virg.)
Srečen, kdor zna stvarém pogledat na dno.

Tako srečen sem jaz v prepiru: ali Matična tiskarnica ali pa delniška? „Narodne“ jaz ne morem nobene imenovati. To sem dokazal v poslednjem občnem zboru Matičnem, rekši, da vsaka tiskarnica je le — obrtnija in druzega nič, ki le tako dolgo svoj obstanek ima, dokler ima za pošteni obstoj zadostnega dela kakoršnega koli. Temveč pa sem bil jaz primoran, v seji Matičnega odbora 9. dne t. m. prvi besede si izprositi od g. predsednika, ker dopis iz Ljubljane v „Slov. Nar.“ 2. julija, temu listu na čêlo postavljen, *) meni perfidijo podtika, da sem „zakotno zasedanje“ 14 tukajšnjih odbornikov ranžiral, z lažmí pa skuša pred sejo odborovo mamiti odbornike in druge, tako, da so mnogi bralci mi razodeli svojo nevoljo o tem spisku, in je v prijateljskem pismu g. dr. Ulaga sam potrebo izrekel, da se „spodbije oni dopis ali pa pojasni, da občinstvo ve, pri čem da je, in da Matica ne bode imela škode“.

Ko je tedaj v seji 9. julija gosp. tajnik Lésar poročilo o Matični tiskarni prebral, bila je moja dolžnost, da v splošni debati prvi poprimem besedo, pridržavši si še tudi v poznejih razpravah govoriti, in iz „Nar.“ spiskov navedem besede („zakotno zasedanje“ — „klub, ki dela po volji Bleiweis-Costa-Lesarjevi“, — tako čudno postopanje Matici na kvar itd.), ki žalijo moje poštenje, kterega si nobenemu človeku na svetu skruniti ne dam, najmanj pa dr. Vošnjaku po gori navedenem Virgilijevem citatu. Za pisarije „Slov. Nar.“ se sicer nisem nikoli zmenil, kajti od l. 1843. sem že dosto utrjen prenašati vse pušice in bombe vladnih in nevladnih, nemškutarskih in mladoslovenskih, lačnih in sitih listov, ki so na-me letele; al s tem „Narodovim“ sestavkom je druga: za pisatelja tega sestavka — naj gosp. Vošnjak reče, da ne, če more — je dr. Vošnjak sam svojo firmo priznaval rekši, „der Artikel ist von uns“. Tedaj imam jaz kot odbornik Matice z odbornikom dr. Vošnjakom besedo, in zato sem mu moral na Matičnem mestu in vpričo vseh po meni povabljenih odbornikov — odločno povedati, da moje vabílo nekterim odbornikom v razgovor 27. dne junija ni bilo zakotno, ampak očitno, pismeno, na skupnem listu (ne po skrivnih listkih vsacemu posebej), v Matično sobo, in to se mi je potrebno zdelo zato, ker sem bil jaz, ki sem stavil v poslednjem Matičnem občnem zboru sprejeta predloga; moja skrb je toraj morala biti, da se naprava tiskarnice temeljito in od vseh straní prevdari in pretrese, predno pride v odborovo obravnavo; nihče se ni silil, nihče zavezal, naj glasuje v odboru tako ali tako. Povabljenim gospodom odbornikom moral sem priliko dati, zoper mene v odboru pričati, ako ni bilo to tako, kakor sem ravno rekel. Al nihče mi ni očital „zakotnega zasedanja“. „Na povabilu sta prva bila podpisana gg. dr. Bleiweis in Lesar; nekteri izmed povabljenih odbornikov, ki niso na tanko pogledali pisma, mislili so, da so poklicani k redni seji Matičnega odbora“ — piše dalje „Slov. Nar.“ — To je zopet laž, ktere se lahko vsak prepriča, ako gré v Matično pisarnico pogledat vabila. Jaz sem podpisal vabilo, ki sem nektere odbornike prosil na pogovor, ker so se z Blaznikovo smrtjo nekoliko spremenile okoliščine; vsi drugi in tudi predsednik so bili le vabljeni. Sicer pa menda vendar vsak odbornik vé, da dr. Costa je predsednik in da se redne seje odborove ne sklicujejo s pisano pôlo! — Če med povabljenimi nista bila dr. Razlag in dr. Vošnjak (o čemur se pisalec pritožuje), zgodilo se je to zato, ker dr. Razlag je bil dotičnega odseka ud, čegar mnenje mi je bilo že popolnoma znano, — dr. Vošnjakovo akcijonarsko mnenje pa mi ne veljá nič; vsaj mi on, ki tudi mene ne kliče v svoje konference, tega za zlo vzeti ne bi mogel.

Ta moj odkritosrčni govor je razdražil gg. Raića, Trstenjaka in posebno dr. J. Vošnjaka (morebiti še nektere druge), ki so me zavračali, da to, kar se v časnikih pisari, ne gré v odborovo sejo; naj jaz v „Novicah“ odgovorim, kar mi ni prav itd. Gosp. Tr-

*) Revščina tvarine „Slov. Nar.“ se kaže prav s tem, da mora za vvodne članke rabiti take dopise. Vred.

*

stenjak je celó odločno rekel, da odbor ni odgovoren za to, kar kak mazač piše. Jaz pa si nisem dal besede ustaviti z viharnimi ugovori, kajti dr. Vošnjak je sam — ne vprašan — trdil: „der Artikel ist von uns“, in v tem članku je moja čast žaljena; on — in še kter drug „von uns“ je odbornik, — odbor je tedaj po takem moj forum; pred njim se moram opravičiti zoper natolcevanje in laží „Narodove“. Da mi „Novice“ še tudi ostajajo za obrambo mojega poštenja, to sam dobro vem in se bom tega tudi poslužil; al če odbornik ali odborniki nimajo toliko morále v sebi, da bi odbornika ali odbornikov po krivici ne sramotili očitno po časniku, primoran sem bil, v odboru opravičiti se in po dr. Ulagovih besedah spodbiti in razjasniti oni dopis, da občinstvo vé, pri čem da je. Jaz nikdar nikoli in vsa moja leta, kar delujem za narod, nisem kakor krt rul po skrivnem, zato sem tudi vajen, brez ovinkov govoriti. Če komu moja odkritosrčnost ni po volji, naj si pomaga kakor more; jaz ostanem, kakor sem bil: odkritosrčen prijatelj prijatlom svojim, poznam pa tudi svoje nasprotnike in jim zmirom s poti hodim, naj kujejo to ali uno.

Ko sem sl. odboru brez ugovora razložil zgodovino onega razgovora, ki je dopisniku „Slov. Nar.“ „zakotno zasedanje“ bilo, prosil sem g. predsednika, naj dá po zapisniku konstatirati, da je laž, ako se pravi, da ni „Matica“ bila prva, ki je začela delati za novo tiskarnico in da „delničarji“ so bili prvi, ki so „začeli težavno trudno delovanje“.

Kaj tacega, da so kolovodji „delniške“ tiskarnice „prvi začeli težavno trudno delovanje“ — kakor se „Narodu“ piše, je — brez ozira na to, da delničarje vabiti in klicati jih na plačilo, se vendar menda ne pravi „krvav pot potiti“ — je tako velikanska laž, da ta, kdor je to pisal, je bil ali sam gluh in slep ali pa si je druge mislil slepe ali gluhe od **9. svečana 1. 1871.**, ko je bil v Matičnem odboru **enoglasno** sklep storjen, prositi vlado za dovoljenje Matične tiskarne, ki je bila od onega časa skoro pri vsaki odborovi seji na dnevnem redu brez „pomislikov“ in s „pomisliki“, kteri so se rodili še le potem, ko se je „delniška“ tiskarnica začela snovati, in to je bilo **4. novembra** 1871. leta, ko je „Slov. Nar.“ prvikrat (v štev. 129) začel „bobnati“ za tako imenovano „narodno“ tiskarnico, tedaj 9 mesecev **pozneje.**

Kdo tedaj je bil prvi, ki je začel s tiskarnico: ali ta, ki je bil 9. svečana — ali ta, ki je bil 4. novembra? Brez onih „pomislikov“ bila bi Matica že davno lahko imela tiskarnico, ker ima že vladno dovoljenje in premoženje, — ali „delniška“ tiskarnica ima uno in to, ni mi znano. Da je vkljub vsemu temu že „v življenje stopila“, kakor „Narodov“ dopisnik trdi, je cinizem, ki se mora opirati le na to, da je „delniška“ tiskarnica kryptogam, ki živi, pa ni sledú ni tiru o njem.

Kdo tedaj je prišel drugi, da je ovire delal in jamo kopal prvemu, — leží prav očitno pred svetom.

To sem zahteval, da se konstatira v seji odborovi, da svét zvé, kaj je pravo, kaj pa laž.

Gosp. predsednik se pozivlja na ravnokar prebrano tajnikovo poročilo, v kterem je popisana vsa zgodovina Matične tiskarnice, in iz kterega je razvidno, da še nihče drug ni ne mislil na napravo kake tiskarnice v Ljubljani, ko je Matični odbor že podal prošnjo vladi za dovoljenje. — S tem sem bil zadovoljen.

Moj drugi glavni razlog, ki sem ga povedal gosp. Rapocu, ko je tudi pri meni koledoval, naj vzamem delnic pri akcijonarski tiskarnici, zakaj se je ne udeležim, je bil ta, da Blaznikova slavnoznana tiskarnica meni zadostuje v vsem popolnoma, Matici pa utegne ravno tako vstrezati lastna tiskarnica kakor lastna društvu sv. Mohora.

Tako stojim popolnoma neodvisen od vsake špekulacije, na ktero naposled vendar vsak delničar gleda, da vsaj vloženega denarja ne zgubí, in sem skozi in skozi prepričan, da narodnemu društvu Matice bilo bi gotovo na korist, ako si napravi tiskarnico, ki bi tudi tiskala zemljovide, ktere zdaj po svetu tiskat pošilja itd.

Popolnoma prost in v nobeno delniško bratovščino zapisan sem tedaj v poslednjem odboru Matičnem govoril in glasoval za to, naj si Matica napravi lastno tiskarnico, in sem temveč moral na korist Matici glasovati zato, ker je gosp. Souvan se poroka proti vsaki zgubi Matični v seji zavezal, ktero poroštvo pa — na smeh velike večine pričujočih — „mladenču“ dr. Vošnjaku ni bilo po godu zato, ker je Souvan — „star“!

To se mi je očitno napadenemu potrebno zdelo, očitno povedati. Dostavljam le še to, da se nisem mogel dosti načuditi temu, kako da oni gospodje odborniki, ki so kot delničarji tiskarnice „Narodove“ — tedaj strančarji zoper Matično tiskarnico — niso mogli toliko se žrtovati parlamentarnemu običaju, da bi se bili zdržali glasovanja. Dr. J. Bleiweis.

Ogled po domovini.

Devet jézer v enem dnevu.

(Konec.)

Prvo jezero je kakih 4 do 500 korakov dolgo in široko, drugo je krajše in ože, tretje pa še precej manjše. Kedar pride veliko vode, so vsa tri jezera skupaj zlita. Vže s Tičarice sva slišala meni neznane klice. Primož pravi, da kak Bovčan zgubljene koze išče, ker so skale tako strgane, da večkrat kaka koza noter pade in ven ne more; tudi krave ali konji si večkrat noge zlomijo. Po teh strganih skalah sva naprej skakala in prišla ob $^3/_4$ 9. uri „na lašte pri mizi“. Na kamnitem podnožji leží čez pedanj debela plošča, 8 pednjev dolga in 7 široka. Na levo stran sva pustila Bovčanske koče „pri uti pod Gradom“, vrnivši se spet v dolino in prišla k jezeru „Močivcu pri uti“. To jezero je komaj 200 korakov dolgo, bolj ozko, čisto kakor kristal, mrzlo pa, da voda komaj 5 stopinj gorkote ima; jako dobra je za pitje, Primož mi je rekel, da to so „arcnije“. Od daleč nas gleda Bovčan „fest fant“ v cokljah; jaz ga povabim k nama; enmalo boječ pride in pové, da je kozo zgubil, ktere že dva dni išče. Zraven jezera smo vsi skup sedli in okrepčali se s klobasami in kruhom, ter pili dobro vodo „arcnijo“. Bovčan se zahvali in gré doli, jaz in Primož pa gori naprej.

Kmalu prideva do Škrvanta, studenca za kočami „pri uti“. Tukaj Savica izpod skal izvira, pa koj napravi tolikošen potok, da bi lahko gnal mlin vsaj z enim tečajem; voda bistra je tako mrzla, da jo človek komaj dvakrat srkne; ne vem, ali ima tri do štiri stopinje toplote.

Odtodi naprej je dolina polna snega, večidel od plazov z gorá, ktere na desno skor v nebó segajo. Korajžno koračiva po snegu naprej, ki je bil gotovo 10 sežnjev globok; na tem mestu — pravi Primož — je medved pred par letoma kar 10 jarcev na enkrat pomoril; dragi bralci sami lahko uganejo, da take pripovedke samotnega popotnika malo stresejo. Potovaje naprej zagleda Primož zelen hribček ter mi naznani, da zadej za njim je „Črno jezero“. In res je bilo tako; ob $^3/_4$ na 10. prišla sva tje.

Jezero to je precej veliko; na zgornjem kraji ga je nekoliko še sneg zakrival in ledene plošče s snegom

krite plavale so po njem; zeló globoko je in zmirom enako, voda njegova se vidi čisto črna. Na skali nad jezerom našel sem napis: Pavich, Bolle, Šest 1871.

Še naprej gori, že prav pod Vršacem, ki ga je naš Vodník, ves navdušen velikanskega gorenskega sveta, tako krasno popisal, je „Rujavo jezero“ in koj zraven njega zadnje jezero „na portnah za timenom“, kterih pa nisem šel pogledat, ker so, kakor mi je gori omenjeni Bovčan rekel, še pod snegom. Tedaj pozdravljen mi bodi za danes ti velikanski Vršač z obema jezeroma! Drugi pot se vidimo, kajti ura je že 10., ob 7. pa moram biti na Bleškem jezeru. Ali bo to mogoče, vprašam Primoža. „Predolgo sva se povsod mudila — vendar, gospod, če ta najhitrejšo narediva, sva ob 3. uri v Srednji vasi“. In Primož jo je zadel, kakor se sploh, kedar sem ga vprašal, koliko je ura, nikoli ni zmotil za 5 minut. Jela sva res hitro hoditi. Čez „Gvaško brdo“ sva prišla k „Beli skali“ $^3/_4$ na 12. Navzdol gredoč pa zavpije Primož: „Ježeš! moja koča gorí; ravno k pogrebu prideva!“ Ko prideva do pogorišča, vidiva, da je požar pokončal celo pohištvo; samo tram je bil še dober. In milo zdihne Primož: „Pa le spet je naš „bohinski prijatelj“ to napravil!“ Silim ga preč, ker pomagati ni nič več; al on se zmirom le nazaj ozira in toži: „moja koča, moja koča“! Res hudobno mora biti tako srce, kteremu se ne smili ubogi Bohinec! — Ura je bila 12. Ker pri maši nisva mogla biti, mi reče Primož: „Gospod! ali Vam smem lepo molitvico moliti?“ — Le! — kajti meni se zeló mudí. Ko jo končá, sliši zvonec in kmalu zagleda Bovčanskega pastirja; brzo skoči k njemu ter ga vpraša: „Fant! kdo je mojo kočo zapalil?“ — „Jaz ne vem“ — dobil je za odgovor. „Kdo pa?“ in v tem hipu ga zgrabi za ušesa; fant se strga iz njegovih pestí in zbeží.

Zdajci gréva po dolini naprej, in v pol ure prideva do „Črnega jezera pod orlovim kamnom“. Jezero črno na videz je globoko, srednje velikosti, pa že bolj gorko. Od todi naprej raste smreka; tukaj doge delajo za škafe.

Ob 1. uri bila sva ravno na robu nad Savíco. Primož me popraša: Gospod! ali se vam rado v glavi zvrtí? „Ne!“ — To je dobro — pravi — potlej pa že prideva tù doli. Ko pa se ozrem navzdol, me vendar malo groza obide; al mislim si: vsaj morava naprej. Koračila sva tedaj naprej. Ko sva okrog skal se začela zavijati, zapaziva dva gada, ali kakor jim tukaj pravijo, modrasa, enega belo-črnega, druzega rujavo-črnega križastega. Po stopnicah „v smrekah“ vsekanih sva se plazila naprej in tako na levi strani Savice ob $^3/_4$ na 2 prišla sva k Bohinskemu jezeru.

Majhen čolniček je sicer na kraji privezan bil; al ker se je zeló k hudemu vremenu pripravljalo, bilo je jezero jako nemirno, tedaj nevarno; zato sva jo raji na levi strani za jezerom potegnila in prišla, sicer srečno, pa vsa mokra ob $3^1/_4$. uri v Srednjo vas k Švicu.

Malo kosilce se mi je zdaj kaj dobro prileglo. Slovó sem vzel od poštenih Bohincev s srčno željo, naj jih pravični Bog reši kmalu hudih nadlog! Iz polnega grla zavpijem: „Na zdravje!“ z Bogom! — in se odpeljem. Ob 6. uri sem bil na Bleškem jezeru „pri Petranki“.

Tako sem v enem dnevu obhodil devet jézer — od 5. ure zjutraj do 6. popoldne.

Morebiti te moje črtice še koga druzega napotijo, da ne ostane samo pri Bleškem jezeru, temveč da gré ogledat čudapolnih krajev, o kterih naš Vodník poje:

Pod velikim tukaj Bogom
Breztelesen bit' želím,
Čiste sape sred' mej krogom
Menim, da že v neb' živim!

Zdaj pa še nekaj:

Ker je čas prišel našega slovenskega velikana „Triglava“ obiskovati, naj povem, da sva lansko leto 18. septembra z gosp. Jeločnikom za vodnika imela Šesta in njegovo hčer Rozalko. Šli smo iz Srednje vasí, prenočili na Belem polji, od 8. do 10. ure smo bili na vrhu; doli smo šli čez „Sedlo“ in „Krmo“ in prišli ob 5. k „Šmercu“ v Mojstrano. Ob 7. uri zvečer se še le železnica iz Dovjega proti Ljubljani odpelje. Pot na Triglav je toliko popravljena, da se povsod lahko in brez nevarnosti gré. Iz Ljubljane se v 2 dnevih lahko cela pot dovrši. Tedaj le gori na goro!

France Kadilnik.

Dopisi.

Iz Gorice 7. julija. (*Časništvo naše in pa preparandija.*) Kdor bo hotel popisati natančno zgodovino goriško, ne bo smel pozabiti leta 1872., ki ni samo važno zaradi mnogih prestvaritev v naši Gorici, nego je tudi imenitno zaradi literarnega in političnega gibanja, vršečega se v našem lepem mesticu. Časniki rastejo tukaj kakor gobe iz zemlje in povrh tega, da imamo 3 slovenske in 2 italijanska časopisa, je včeraj italijanski liberalni humoristični list „Il Pettine“ prilazil na beli dan. Osoda pa mu je bila brž pri rojstvu tako nemila, da je bil zaradi neke satirične podobščine konfisciran. Prvi „Glasov“ list je 5. dne t. m. izišel. Vse kaže, da bo zadostoval svojemu geslu, glasečemu se: „Za vero in domovino! Le to si predrznemo svetovati, naj bi se ne sprejemali taki dopisi, kteri so brez vsake važnosti, in bi lahko naklonili nezadovoljnost čitajočega občinstva. Tudi bi bilo dobro, da bi „Glas“ prinašal tudi umrle v Gorici, da ne bi tukajšnim Slovencem trebalo segati po tukajšnjem „Gorizianu“ ali „Izonzu“, da stoprv poizvé. — Štipendije na tukajšnjem izobraževališču so se vendar enkrat podelile. 2100 goldinarjev se je razdelilo med 24 pripravnikov, izmed kterih sta le 2 dobila po 200 forintov, ostalih 22 je prejelo po 100 ali 50 gold. Pri tem pa si ne moremo kaj, da ne bi izrekli resnice, da se je pri podelovanji štipendij marsikakemu preparandu krivica zgodila. Neki pripravnik je ob času vložbe svoje prošnje za štipendijo šel tukajšnjega vodje vprašat: ali bi mu svetoval, da bi prosil za štipendijo. Zaničevaje ga vodja zavrne: „kaj vi, pri svojih pomanjkljivostih bi se pridrznili kaj takega prositi!“ — Omenjeni pripravnik na to prošnje res ne vloží. Ko pa je bila seja in je šlo za to, komu se ima štipendija podeliti, bil je menda gospod vodja v nemalih zadregah, ko ga poprašajo: zakaj pa x. ni prosil? Ni nam znano, kaj je na to vprašanje šolskega svetovalstva odgovoril. — Štipendije so se potem razdelile in v razredu, kjer je omenjeni pripravnik, so vsi jih prejeli razen njega. Neka imenitna oseba je neki omenjenemu pripravniku rekla: „Sie hätten das Stipendium auch bekommen, wenn Sie eingereicht hätten“. Prašamo tedaj, ali ni to očitna krivica? In zopet drugemu pripravniku niso hoteli nič dati, češ, da je zadosti premožen. Pripravnik in pa — zadosti premožen?! Kakor se dosedaj reč kaže, imamo malo od sedanjih tukajšnjih pripravnikov pričakovati; posebno v 1. letu je večen ravs in kavs med Slovenci in Lahi. Nekteri Lahi omenjenega leta so celó tako predrzni in surovi, da vpričo profesorjev v šoli se jamejo suvati, pretepati itd. Ali moremo pričakovati od takih ljudí, da bodo kedaj sposobni odgojitelji nježne mladine? Zakaj učitelji o teh dogodbah molčijo?

Resnicomil.

Iz Gradca 7. julija. *A—ζ.* — Tukajšnji katoliško-konservativni-politični list „Grazer Volksblatt“ je 14. maja l. l. policija konfiscirala zarad nekega članka „Modus vivendi“, v kterem je ministra Stremayr-a zarad

tega in unega pikal. Deželna sodnija te konfiskacije ni potrdila; al policija je rekurirala do nadsodnije, a tudi ta je konfiskacijo ovrgla. Čudno se tukaj marsikomu zdí, celó tudi liberalnim Nemcem, da „Tagespošte“, ki mnogokrat grdo psuje duhovščino, cerkev, tukajšnjega škofa itd., nikdar ne zadene enaka osoda. To kaže, da policija z drugo mero meri „Tagespošto“, kakor „Volksblatt“. Ker že o „Volksblattu“ pišem, naj povem še eno. Ta list donese svojim bralcem vsakih 14 dni posebno prilogo „Sonntagsbote“, ktera je pisana posebno za kmetiške ljudí in je po srednjem in gornjem Štajarskem med prostim ljudstvom najbolj razširjen list. Ker izhaja le vsakih 14 dni, zato po postavi ne potrebuje kolka. Al prišel je nedavno v administracijo finančni komisar in zahteval, da se mora tudi od tega lista kolek plačati. Ko se mu je prav dobro zavrnilo, da tudi tukajšnji „Steirer Seppel“, ki tudi vsakih 14 dni izhaja, ne plača kolka, je neki rekel — komaj verjetno! — da postava se dá iztegniti in skrčiti, kakor se hoče. Ako je tako govoril cesarski uradnik, vprašamo očitno: „gleiches Recht für Alle!“ (vsem enaka pravica). Kje si?

Iz Lozíc pri Ipavi. (Konec.) — Ne morem si kaj, da bi pri tej priliki neke hude napake, ki je po vsej Ipavi domača, očitno ne pograjal. Na sv. Ivana večer je po vsi dolini tako pokanje z možnarji, kakor da bi Prusi Pariz bombardovali. In kdo strelja in poka, da se krog in krog razlega, da od očaka Nanosa odmeva? Sami 8- do 12letni pastirji — pobalini — nosijo pri sebi po 4—5 funtov smodnika, bašejo in smodijo možnarje. Prašam zato: ali je to varno, ali je to pametno, da župani kaj takega privolijo? Letos so se pri tem neumnem streljanji silne nesreče pripetile. Na Vrhovih je nekemu fantalinu možnar ves obraz razmesaril; pri nas se je drugemu pastirju smodnik zažgal; obleka se mu je vnela; predno so ga ljudje rešiti mogli, se je po životu hudo opekel, in zgorel bi bil siromak, da ni bilo pomoči blizo. Dva druga bosta pa na obrazih, dokler bosta živa, znamenja nosila; žalostna se bosta vedno spominjala na večer sv. Ivana! Še več takih primerljejev bi lahko naštel, pa naj bo to dovelj! Mislil bi si človek, da bojo te in take nesreče ljudi odvračale, da ne bodo pri vsakem plesu in ženitovanji streljali, in da stariši ne bodo otročajem za smodnik denarja dajali. Pa vse zastonj! Povejte nam — prosim — drage „Novice“, ali je kaka postava zastran streljanja, *) in ako je, zakaj se je župani ne držijo. Slavno okrajno glavarstvo pa se predrznemo prositi, naj blagovoljno ukaže, da se soseskini možnarji pri županih hranijo, da bodo župani odgovorni, da ne bojo pri ženitovanjih pijani fantini in na večer pred sv. Ivanom pastirji streljali, da se pri cerkvenih in drugih slovesnostih pametnim možem možnarji izročijo in da prodajalci smodnika 14letnim pobalinom — kakor se je letos zgodilo — smodnika ne prodajajo. Če bojo župani na vse to pazili, se bo mnogo manj nesreč pripetilo, in vsak pameten človek jim bo za to hvaležen.

Iz Kostanjevice. (*O „dobrem gospodarji“. Konec.*) Pa Gač ne gospodari „dobro“ samo z mestnimi pravicami, on gospodari „predobro“ tudi z mestnim denarjem. To je tudi pokazal tako lepo, da nikdar tega. Gosp. Pihlar je umrl — Bog mu daj večni mir in pokoj! — in zapustil nekaj tisočev; tedaj gotovo toliko, da bi se iz njegove zapuščine lahko plačala pogrebnina; ni tedaj najmanjšega vzroka bilo, da bi mesto plačalo pogrebnino. In vendar je Gač segel v „mestno“ kaso in je nekih 70 gold. (ali koliko) plačal za pogreb; meščanov pa, kterih je denar, še nič prašal ni. Ali Gač ne vé, da mestna kasa ni njegova kasa, in da mestni denar ni njegov denar?! Ko so meščanje svojo pravično nevoljo pokazali nad tem, stisnil je — kakor se reče smešno — rep med noge in 40 gold. (ali koliko) je bilo povrnjenih. Kdo pa povrne vse drugo? Mesto ima malo denarja, in še s tem Gač, „dobri gospodar“, po nespametnem šari. In ko bi ga tudi imelo veliko, saj ima še več potreb; in marsikteremu meščanu bi se z mestnim denarjem storilo več dobrega, kakor s tem, da se je vrgel za pogreb!

Še nekaj. Kostanjevica je mesto. Pa ker je imela takošne gospodarje, kakoršen je Gač, zato ni imela tržnih dni. Ko bi bil Gač dober gospodar za mestno čast, moral bi bil reči: „Kostanjevica je mesto, spodobi se, da ima tržne dni“ in bi se bil trudil, da jih dobó. Ko bi bil Gač dober gospodar za mestno premoženje, moral bi bil reči: „Naše mesto bi lahko kaj tržnine dobilo, ako bi imelo tržne dni“ in bi se bil trudil, da jih dobó. Pa Gač, „dobri gospodar“ se ni pognal za tržne dni. Pognali so se pa meščanje, kterim je kaj mar za mestno čast in za mestno premoženje. In kdo je bil zoper tržne dni? Čujte! „dobri gospodar“! Porečete morebiti: kako to? — Gač je trgovec; trži z vsem, s čemur se more: s suknom in s platnom, z bičem in s torbo, z maslom in s slanino, s kašo in z ješprenjem in s koruzo itd. itd. Tržni dnevi bi bili mestjanom in mestu v dobiček; njemu pa v škodo; zatoraj: ne smejo biti! In vendar jih imamo vkljub vpiranju „dobrega gospodarja“! Tako poštena stvar vselej zmaga preje ali kasneje, če bi se tudi deset Gačev ustavljalo!

Zato Gač, bodite v štacuni: tam znate dobro gospodariti. Skrbí za mesto pa prepustite drugim možém, kteri imajo kaj srca do mesta!

Pa to je čudno! Meščanje se otepljejo dobrega gospodarja, kakor živina obada, zabavljajo čez-nj in čez njegovo „dobro“ gospodarstvo: Gač pa, kakor bi bil slep in gluh, ne vidi nič, ne sliši nič — le naprej rije, da bi ga za pet ran Božjih še pustili, za mesto „dobro“ gospodariti. Po vsi sili hoče še dobro gospodariti! Teka sèm ter tjè, meščanom na dušo govorí, trka na prijatelstvo, prilizuje se jim, tudi vrže kteremu kaj, le da bi ga še pustili „dobro“ gospodariti! Pa, hvala Bogu! velika večina meščanov, kterim je mar za resnico in pravico, noče nič vedeti o njem. Dolgo, veliko predolgo je on druge vodil za nos; zdaj pa drugi krepko cukajo njega za nos. Proč tedaj z „dobrim gospodarjem“, ki mestu dela škodo, ne pa dobička! Proč z očmom! Oče, pravi oče naj prevzame skrb za mesto, in to se kmalu olepša in opomore, da bo veselje! V to pa pomozi Bog in razsvitljena pamet meščanov!

Meščan.

Iz Dolenskega. (Konec.) Gač potem dohajočemu lajtnantu Sušteršiču, *) svojemu žlahtniku, naproti hití, ter ga tudi pregovorí, da se od kora loči. S tema begunoma odideta še dva druga gardista, namreč že zgoraj imenovani bobnar in še nek drug, ki je bil že tako tudi vpisan v Gačevo finfarsko krdelo. Ostali bobnar odhajočim kakor za popotnico nektere prav šaljive zabrusi.

*) Nam ni znano druzega kakor to, kar splošna varnost zahteva. Vred.

*) Lajtenant Susteršič je pozneje, obžalovaje vse te nerodnosti, rekel, da njega sta k temu pripravila le Gač in Podboj. Al kaj imata ta dva zapovedovati g. Susteršiču? On je c. k. uradnik pri grajščinskem oskrbništvu. Njegov predstojnik je jako vrl uradnik pa tudi dober kristijan, zato pa tudi od ljudstva in duhovstva čislan in spoštovan, tako, da se prav mnogokrat čuje, Bog nam daj mnogo tacih gospodov kot je g. Bele, pa reši nas Podboja in njegove svojbine, drugače bo iz naših lepih pokrajin popolnoma zginil ljubi mir, z mirom vred pa tudi vse spoštovanje do viših bodi-si duhovskih pa vzlasti še svetnih. Resnice tega se more prepričati sleherni, kdor se z našim sicer priprostim pa poštenim ljudstvom o tej zadevi le količkaj meni. To sodbo morete čuti pa tudi iz ust vseh poštenih gosp. uradnikov samih. Tedaj, gosp. Susteršič, le bolj značajno, pa bo vse prav! Pis.

Tudi nekega trobentarja ni bilo, ki pa je pozneje povedal, da so ga napojili. Na to pride g. stotnik, ki o vseh teh dogodkih ni čisto nič vedel, ter odpelje svoje krdelce k procesiji. Še le pozneje se mu je povedalo, kaj se je zoper njega snovalo, in to je poštenjaka se ve da močno razžalilo.

To so resnični Kostanjeviški velikonočni dogodki, o kterih, se ve da, „Tagbl.“ dopisnik molčí, ker mu v njegovo umazano kramo ne pašejo, in ker bi potem, ako bi vse tako povedal, kakor se je v resnici godilo, nič več ne lagal.

Prašam zdaj: kdo dela zdražbe, kdo prepire podžiga, kdo hujska in si prizadeva napraviti pretepe. *) Čast tedaj gardistom, ki se takemu sleparstvu nikakor niso vdali, marveč se za spodobno spoštovanje svojega stotnika in poštenega someščana tako krepko potegnili. Gotovo pa tacega človeka, kot je ta nadlajtnant, zavoljo kterega sta od kora odstopila že dva gardista, ki je zakrivil one žalostne dogodke o véliki noči, ter s tem ne le koru, ampak vsi fari napravil veliko sramoto, pri koru več obdržati ne morejo, ako se na čast kora in spoštovanje svojega stotnika še kaj drží; razen če se Gač od nog do glave ves spremení in si za popravo tega prizadeva, kar je zakrivil dozdaj.

Sleherni, ki vse te resnične dogodke nepristransko primerja s „Tagbl.“ obrekovanjem in lažmí, mora spoznati, kako podobna sta si Kostanjeviški „Tagbl.“ dopisnik in pa volk požeruh, ki plane na ubogo nedolžno jagnje, da je razmesari, češ, da mu vodo kalí, akoravno jagnje od spodaj pije, volk pa od zgoraj iz potoka. Sleherni poštenjak mora pa tudi spoznati, da le silo predrzna tukajšnja svojbina je kriva, da moramo v naši, drugače miroljubni fari preživeti toliko žalostnega.

Ker pa te zlobnosti ne le kmetiškim farmanom, temuč tudi mestjanom, ktere bi liberalna klika rada pod svoje peruti spravila, že grozno presedajo, in zlasti zato, ker bi ta koterija v svoji zlobni prekanjenosti utegnila vse te dogodke tako presukniti, kakor da bi jih uganjala narodna stranka, zato so se podali 3. aprila 3 mestjani (gardisti, se ve da vsi trije šarži) v Krško ter so ondi vse okrajnemu glavarju odkritosrčno razložili, zlasti o g. Podboju rekli, da, odkar je on v Kostanjevici, ga ondi ni mirú, in ga tudi ne bo, dokler se ne odstrani. Grof Chorinski se je čudil popisanemu rogovilstvu Podbojevemu zlasti tudi Gačevemu in obljubil to reč prihodnji uradni dan v Kostanjevici natančneje preiskati. Upati se sme, da ta reč zaspala ne bode, akoravno se žalibog! v njej do danes še nič ni zgodilo. Kostanjeviškega župana g. Severja pa, ki se sam udeležuje takih početij, kakor je bilo zlasti ono v gostilnici pri Bučarji véliko soboto večer, vprašamo: ali ne pozná §. 28. srenjskih postav, ki veleva županom skrbeti za red, in kedaj da misli razpisati nove občinske volitve, ktere mu deželni zbor, na prošnjo kostanjeviških občanov razpisati veleva? Miroljubni in za blagor našega mesta zavzeti možje vsi od prvega do zadnjega so do grla siti tacega županstva!

Iz Ljubljane. — Za prihodnjega deželnega glavarja na Kranjskem imenuje včerajšnja stara „Presse“ dr. viteza Zavinška.

— C. kr. deželni predsednik grof Aleksander Auersperg je pretekli teden prevzel predsedstvo vladno in sprejemal poklone uradnij, korporacij, društev in posamnih oseb.

— *(Deželni odbor)* je v seji 6. dne t. m. sklenil, da se s skladno cesto, ktera se vsled sklepa deželnega zbora leta 1869. iz Kočevja dela v Črnomelj, od Miklarjev naprej, počaka tako dolgo, da se bode vedelo, kje se bode naredila dolenska železnica, zarad ktere je bila te dni komisija na ogledu. Ker bi se po železnici, ki bode gotovo skozi Črnomeljski kraj peljala, znalo pokazati, da se nova skladna cesta, za ktero bo treba mnogim posestnikom svét drago odkupiti, ne dela tam, kodar je zdaj odmerjena.

— *(Iz odborove seje družbe kmetijske)* imamo še omeniti, da podružnica Rateška na Dolenskem je razodela mnogo želj; odbor jih ne bode prezrl, kedar pride na delitev juncev, ovác in semen; — prošnji g. Antona Pajmona, kaplana v Rihenbergu na Štajarskem, se je zadostilo; poslale so se mu vse slovenske gospodarske knjige, ki jih je družba kmetijska na svetlo dala, da jih razposojuje za berilo kmetom svoje fare; — ministerstvo kmetijstva je družbi poslalo Burgovo mašino za prešati drenažne ceví; mašina se je izročila gosp. Francu Kotniku v Vrdu, da jo skuša; — podružnica Vipavska naznanja, da je sedanji njen predstojnik nadučitelj Barlè Vipavo zapustil in se v Slovenji Gradec preselil in da namesti njega je za predstojnika podružnice bil izvoljen gosp. Matevž Koder, fajmošter na Slapu; odbor je sklenil, novega predstojnika brž naprositi, naj skusi občinsko trtnico v Vipavi na noge spraviti z državno podporo. Kot novi udje družbe kmetijske so bili v tej seji sprejeti: gosp. dr. Kapler, gosp. E. Metz, umetni vrtnar, gosp. A. Rojc, posestnik v Št. Pavlu, gosp. Bl. Korošič, posestnik v Koprivniku, gospodje: posestnik Fr. Kralj, P. Povše, Mat. Zavrl in Ig. Repše iz podružnice Rateške, gospodje: Fr. Mazzi, poštar in gospoda učitelja Janez Mandelc in A. Berčič v Starem trgu, in pa gosp. K. Klinar, fajmošter v Sturji, in gosp. Leop. Klinar, kaplan v Vipavi.

— *(Velika „beseda“ na pomoč nesrečnim Čehom)* je bila sijajna na vsako stran: prolog gosp. Nolli-a izvrsten, izvrstno petje naših gospodov pevcev in izvrstna godba vojaška, — gostov okoli 1000 stanov in tudi najviše gospôde, — čistega dohodka pa 345 gld. Zadovoljen je vsak zapustil prostorije čitalnične v sladki zavesti, da je nekoliko pomagal nesrečnim svojim bratom na Českem.

— Sokolovega izleta v Loko, o kterem bomo obširneje prihodnjič poročali, se je blizo 900 Ljubljančanov vdeležilo.

— Kakor so mizarski delavci (kseli) že pred nekimi tedni odpovedali svojim mojstrom delo, tako so storili v pondeljek vsi tesarski delavci. Drugi pot bomo o tem uporu delalcev, ki so ga v Ljubljani prvi začeli krojači (žnidarji), kaj več govorili.

— *(Glasoviti voják Prelesnik)*, umetnik v ponarejanji bankovcev in v pobegu iz jetnišnic, je v soboto sopet všel iz zapora v ljubljanski kosarni skozi 3 straže; v pondeljek so ga lepo oblečenega v neki krčmi žandarji vjeli v Zatičini in v Ljubljano pripeljali trdo zvezanega. Zdaj ga imajo, dokler je zopet ne bode popihal.

— *(Siloviti morivec Drmastija)*, nekdaj strah vsi gorenski strani, ki je pred dvema letoma v gozdu v Smeledinski okolici grozovito umoril samotno deklè, se je v nedeljo v jetnišnici na ljubljanskem gradu, v samotnem zaporu, z jermenom, ki ga je imel okoli pasa, sam zadavil. Prav je, da taka pošast gré iz življenja tako, kakor je živela!

— *(Pobirki iz časnikov.)* Grozoviti ravs se je po časnikih in posebnih brošurah vnel o tem: ali naj se železnica dolenska pelje po Krški ali Temeniški dolini, najbolj pa kričijo nekteri Novomeščani in njim na čelu gosp. Langer, ki so v konsorciju Vilkensovem. Če pogledamo v stenografični zapisnik dežel-

*) Kar bi se bilo gotovo zgodilo, ako bi bil zastavonosec v nadlajtnantovo hišo zavil, ker za zastavo bi se bili pa udarili, čul se je kakor en glas med gardisti. Pis.

nega zbora kranjskega leta 1866., beremo na str. 384. govor gosp. Kapele-a, takrat deželnega poslanca iz Dolenskega, da je gorko priporočal železnicc skozi Krško dolino čez Žužemberg, potem čez Črmošnice skozi Semiško goro čez Metliko ali Črnomelj itd., ki jo predlaga zdaj deželni komité ljubljanski, in čujte! gospodje Langer, Klemenčič in Rozman so bili poslanci 1866. zbora; al nihče ne takrat ne pozneje ni nasprotoval omenjeni črti, — zdaj pa je nemškutar Langer prvi trompetar zoper ta načrt in sramotí poštene ljudí, ki ne trobijo v njegovega „konsorcija“ rog in Vošnjakov „Slov. Nar.“ mu pomaga. — Kdor misli, da je s „Tagblattovsko“ koterijo sprava mogoča, naj bere, kaj umazani ta list o izletu „Sokola“ Kranjsk. in Ljubljansk. v listu 159. in 160. piše, in naj nam pové, ali je mogoče še bolj surovo pisariti kakor je to-le: „Der hiesige Turnverein hat sich heute früh abermals unter Trompetengeschmetter, Hahnengekräh und Hundegebell um den von der Čitalnica entliehenen nationalen Lappen gescharrt, diessmal, um die Gegend Lak's durch seinen Besuch unsicher zu machen“!! In to in enake psovke se smejo tiskati pod ministrom Auerspergom II.?! In takemu listu pomaga mestni župan in deželni odbornik g. Dežman!

— Gospoda dr. Jan. Bleiweis in dr. E. Costa sta vredništvo prosila, naj v današnji list sprejme sledeče pismo, ki sta ga danes izročila predsedstvu „deželnega komiteta za železnico dolensko“:

Slavno predsedstvo!

Konec leta 1865. se je na poziv rajnega dr. Lovro Tomana ustanovil deželni komité v Ljubljani, ki naj dela na to, da se naredí železnica iz Ljubljane v Beljak.

Po sklepu kranjskega deželnega zbora v seji 29. januarija 1866. dobil je deželni odbor nalog, da izmed sebe pošlje enega odbornika v ta komité; odbor je mene, podpisanega dr. J. Bleiweisa, za to odločil. Da tudi glavno mesto ljubljansko je zastopano v tem komitetu, sem bil jaz, dr. Costa, ko tadanji mestni župan, poslan v ta komité.

Ko je za deželo našo jako važna in koristna gorenska železnica (ljubljansko-trbiška) bila srečno dognana, je ta komité sklenil, misliti na drugo nič manj važno železnico dolensko (Ljubljansko-karlovško), in poprijel se je brž začetnih del.

Edini cilj in konec tega, da sva se podpisana marljivo udeleževala delovanja tega komiteta, bil je ta, da bi po svoji moči pospešila korist domovine naše tudi v tem narodno-gospodarskem oziru.

Podoba je zdaj, da se utegne tudi dolenska železnica narediti; al hudo strastni boj, lahko se reče, boj na življenje in smrt, se je v tem hipu vnel med zastopniki in med zagovorniki dveh nasprotnih si potov.

Ker tudi deželni komité v tem boji mora svoje stališče trditi, pripravil je ozir na te dogodbe naji podpisana deželna poslanca in deželna odbornika na to, da — v popolno brambo svojega objektivnega stališča — nepriklicljivo stopiva iz deželnega komiteta.

Naj slavno predsedstvo ta najini izstop blagovoljno v vednost vzame in tudi naznani ostalim gospodom udom tega komiteta.

S zagotovilom velicega spoštovanja

V Ljubljani 15. julija 1872.

Dr. Jan. Bleiweis. Dr. Etb. Costa.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Presvitli cesar je 11. dne t. m. prijazno sprejel deputacijo, ki mu je iz Zagreba prinesla adreso hrvaškega deželnega zbora. Več o tem spodaj.

— Vladni časniki pišejo, da se deželni zbori ne začnó že meseca oktobra, ampak še le novembra meseca, ker bote delegaciji imele 6 tednov dela.

— Za prihodnje leto bodo stroški za vojaštvo 6 milijonov viši kakor so bili letos. Minister vojaštva je še veliko več zahteval, pa finančna ministra sta rekla, da ni denarja.

Česko. — 9. dne t. m. je spet nektere kraje češke dežele zadela huda nesreča povodnje po vtrganem oblaku, in skor še huja ko uni dan.

— Iz Prage pišejo liberalni listi mnogo iz zasačene „zarote“ zoper življenje ces. namestnika generala Kollerja, in to kar naravnost podtikujejo voditeljem državnopravne opozicije!! Preiskava sodniška bode kazala, da tako natolcevanje je grozno perfidno, in bode odkrila resnico.

— *Hrvaško.* Iz Zagreba. — V zadnjem listu smo naznanili, da je po dogovoru z narodno stranko po dr. Rački-u osnovano adreso deželni zbor z veliko večino sprejel, izpustivši le — na odločno željo Njegovega Veličanstva — oni stavek, ki se ostro pritožuje zoper vlado poslednjih let. Ker je Njegovemu Veličanstvu zdaj ta pritožba prišla na znanje, lahko so narodnjaki ta stavek konečno iz adrese izbrisati dali. Adreso je na Dunaji predsednik Mazuranić izročil kralju z nagovorom v hrvaškem jeziku, v kterem je posebno povdarjal potrebo predrugačenja sedaj med Hrvaško in Ogersko obstoječe pogodbene postave in pa celokupnost trojedne kraljevine. Njegovo Veličanstvo kralj je milostno sprejel adreso in je v nemškem odgovoru obljubil, da bode dal nálog ogerski kraljevinski delegaciji za obravnavo onega predrugačenja, — o Dalmaciji odgovor kralja nič ne omeni. Deputacija se je zadovoljna vrnila v Zagreb. — 15. dne t. m. je imel deželni zbor sopet se začeti, pa ga ni bilo zato, ker — nikogar ni, ki bi zastopal vlado!! — Zmerni baron Prandau je tako srečen posredovalec med magjarsko in narodno stranko, da se magjaronska stranka že zeló ruši in „Narod“, Rauchov hlapec, jo zato že hudo psuje.

Iz Dalmacije. — Velikansk tabor se snuje letos zato, da v razgovor pridejo narodne zadeve slovanske. Italijani se že zdaj tresejo strahú.

Ogersko. — Volitve v zbor so končane. Deakovci (vladni) so z neizmerno silovitostjo si priborili 23 poslancev več, kakor so jih imeli v poslednjem zboru. Na voliščih je pa neki 15 ljudí mrtvih obležalo. To je magjarska „ritterlichkeit“!

Žitna cena

v Ljubljani 13. julija 1872.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 6 fl. 50. — banaške 7 fl. 5. — turšice 4 fl. 40. — soršice 5 fl. 20. — rži 4 fl. —. — ječmena 3 fl. —. — prosa 4 fl. 20. — ajde 5 fl. 20. — ovsa 2 fl. 10. — Krompir 3 fl. 20.

Loterijne srečke:

v Gradcu	13. julija 1872:	40.	83.	67.	14.	89.
na Dunaji		88.	52.	67.	89.	38.

Prihodnje srečkanje v Gradcu in na Dunaji 27. julija.

Odgovorni vrednik: Janez Murnik. — Natiskar in založnik: Jožef Blaznikovi dedi v Ljubljani.